

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професорки кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету Міщенко Валентини Павлівни на дисертацію Боднарчук Олесі Віталіївни «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням», представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.107, що утворена згідно наказу в. о. ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова № 204 від 29 грудня 2023 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М. І. Пирогова № 7 від 28 грудня 2023 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації БОДНАРЧУК ОЛЕСІ ВІТАЛІЇВНИ на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Ступінь актуальності обраної теми.

Обрана тема дисертації «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням» О. В. Боднарчук не викликає сумніву за своєю актуальністю.

Вважаю ступінь актуальності обраної теми дисертації високою у сучасній медицині та суспільстві.

Прееклампсія, як одне із гестаційних ускладнень, має високу частоту зустрічальності і зберігає тенденцію до зросту за роками в усіх країнах світу. Особливої актуальності набула дана патологія у нашій країні в період та після пандемії Covid-19, війни, враховуючи тригерні чинники, етіологічні фактори та патогенетичні механізми виникнення. Прееклампсія є однією із причин материнської летальності, захворюваності матері, плода/дитини. Виникнення та прогресування прееклампсії залежить від багатьох загальновідомих факторів. Серед останніх важливим є висхідний стан організму жінки до та під час вагітності. В тому числі загальне ожиріння та інші соматичні захворювання, спадкова схильність, гіпертензивні розлади, ендокринні порушення, конституціональні особливості, незапланована вагітність тощо. Загальне

ожиріння (первинне, аліментарно-екзогенне та інші) відноситься до розповсюджених хвороб сьогодення та може бути самостійним захворюванням організму, або наслідком різних хвороб, наприклад вторинне ожиріння при гіпотиреозі та інших гормонозалежних захворювань, інсуломі, застосуванні деяких медикаментозних препаратів тощо. Відомо, що загальне ожиріння супроводжується порушенням жирового обміну, ендотеліальною дисфункцією, порушенням гормонального, макро-, мікроелементного, вітамінного балансу, мікроциркуляції, сполучнотканинних осередків в організмі тощо. Жирова тканина біохімічно знаходиться в постійному взаємозв'язку з різними компонентами обміну речовин. Ожиріння приводить до метаболічних і обмінних порушень, у тому числі толерантності до глюкози, інсулінорезистентності, гіперкоагуляції крові тощо. Вище наведені процеси негативно позначаються на стані фето-плацентарного комплексу, організмі вагітної. Саме тому, відсутність застосування своєчасних превентивних заходів на етапі планування вагітності та профілактичних за триместрами вагітності, є фактором ризику виникнення прееклампсії, особливо ранньої. Ранній початок серйозного гестаційного ускладнення складає загрозу для подальшого перебігу вагітності. Своєчасне застосування превентивних заходів щодо ранньої прееклампсії є ще одним важливим чинником, який підкреслює актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Дослідження сучасних аспектів профілактики ранньої прееклампсії у жінок з загальним ожирінням пов'язане з вирішенням низки питань, розв'язання яких сприяє розробці нових персоналізованих методів профілактики частоти та тяжкості акушерських, перинатальних ускладнень .

Науковий напрямок, що обрав автор дисертації на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням» є актуальним та підпорядкований важливій меті: збереження життя і здоров'я матері і дитини.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Науковий рівень дисертації О. В. Боднарчук на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням» є високим.

Дисертаційне дослідження являється одним фрагментом науково-дослідної роботи кафедри акушерства та гінекології № 2 ВНМУ: «Встановлення сучасних аспектів збереження та відновлення здоров'я жінок різних вікових груп», № державної реєстрації 0121U109714 від 14.03.2021 року.

Отримані автором результати наукових досліджень щодо профілактики ранньої прееклампсії у жінок з загальним ожирінням є важливими для застосування у повсякденній роботі лікарями - практиками: акушерами-гінекологами, сімейної медицини. Науковий рівень дисертації підкреслює його практична значимість на основі розроблених та запроваджених персоналізованих діагностико-профілактичних алгоритмів превентивної медицини. Науково доведені результати досліджень маркерів метаболізму ліпідів, процесу ангиогенезу і гемостазу, гестаційної ендотеліопатії. Обґрунтовано залежність поданих процесів від вмісту загального вітаміну D в організмі обстежуваних. Визначено взаємозв'язок між рівнем загального вітаміну D (знижений/дефіцит/норма) у сироватці крові жінок з ожирінням і частотою та тяжкістю перинатальної патології. Результати дисертаційного дослідження піддані ґрунтовній статистичній обробці і не викликають сумнівів. На високому науковому рівні виконані узагальнення та аналіз отриманих результатів, висновки, практичні рекомендації дисертаційної роботи.

За науковими матеріалами дисертації опубліковано 5 наукових праць, у тому числі: 2 - самостійні, 3 статті опубліковано в наукових фахових виданнях ДАК України, що є у Міжнародній наукометричній базі даних GoogleScholar, IndexCopernicus (1 - у журналі, що індексується у Scopus). Надруковані 1 тези у збірниках науково-практичних праць. Усі опубліковані наукові праці дисертанта виконані на високому науковому рівні.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Представлені теоретичні результати проведених дисертантом досліджень містять беззаперечну наукову новизну. Автор дисертації аргументовано розширив наукові дані щодо клінічного перебігу гестаційних процесів (вагітність, роди) у жінок, обтяжених загальним ожирінням та низьким вмістом вітаміну D у сироватці крові. Довів значення предикторів (маркери метаболізму ліпідів, гестаційної ендотеліопатії) виникнення ранньої прееклампсії у вагітних жінок, обтяжених загальним ожирінням і гіповітамінозом вітаміну D. Науково доведено ефективність, доцільність розробленого та застосованого комплексного алгоритму персоналізованої профілактики перинатальних ускладнень.

Результати наукового дисертаційного дослідження Боднарчук О. В. викладені в повному об'ємі в опублікованих статтях, тезисах.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Сумніву не викликає наукова обґрунтованість отриманих дисертанткою О. В. Боднарчук результатів наукових досліджень, наукових положень, висновків і практичних рекомендацій.

Вірогідність результатів досліджень підтверджена належною кількістю проведених клінічних, лабораторних, апаратних, математичних та сучасних методів статистичних аналізів обробки матеріалу обстежених вагітних жінок, обтяжених загальним ожирінням. Обстеження проведені по-етапно: визначені рівень загального вітаміну D у сироватці крові жінок основної і клінічної груп. Виявлено наявність недостатності (у 66,7%) та дефіциту (у 18,6%) загального вітаміну D у сироватці крові жінок з ожирінням I ступеня, що достовірно відрізнялось від результатів групи контролю та узгоджувалось з даними світової літератури. Гіповітаміноз вітаміну D був статистично-вірогідно асоційований з багатьма факторами, в тому числі і з наявністю захворювань серцево-судинної

системи, шлунково-кишкового тракту, гінекологічною патологією, інфекційними хворобами, репродуктивними втратами тощо. Автором достовірно доведено наявність гестаційної ендотеліопатії за показниками мікроальбмінурії та ендотелійзалежної вазодилатації судин. Гестаційну ендотеліопатію визначали за результатами відносин альбуміну до креатиніну $> 5,0$ мг / ммоль, ендотелійзалежну вазодилатацію судин визначали за допомогою УЗД. Доведена статична відмінність результатів дослідження вуглеводного метаболізму у жінок основної групи та зростання сироваткового рівня загального холестерину, збільшення концентрації тригліцеридів, зниження рівня ліпопротеїдів високої щільності тощо. Виявлено статично значиме достовірне зростання показників біомаркерів дисфункції плаценти. Доказово обґрунтовано застосування вітаміну D у різних добових дозах. Результати порівняно з даними літератури. Позитивний результат застосування саплементації вітаміну D сприяв позитивному клінічному результату профілактики виникнення ранньої преєклампсії, перинатальних ускладнень. Усі результати наукових досліджень підтверджені на високому методологічному рівні. Висновки дисертації є достовірними, контрольованими, базуються на достатній кількості етапних досліджень. Усі обстеження жінок обох груп виконано з дотриманням вимог біоетики. Сумнівів немає щодо достовірності отриманих результатів.

Основні наукові положення та висновки дисертації Боднарчук О. В. на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої преєклампсії у жінок з ожирінням» є науково обґрунтованими, відповідають меті і отриманим результатам.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертаційна робота Боднарчук О. В. на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої преєклампсії у жінок з ожирінням» доказово виконана на високому науково - методичному рівні. Автором дисертації виконані усі поставлені завдання, досягнута мета. Розроблено та встановлено ефективність

персоніфікованої комплексної профілактики ранньої преєклампсії, перинатальної патології у жінок, обтяжених ожирінням і зниженим вмістом сироваткового вітаміну D. Автор дисертації довів належне оволодіння науковою методологією на етапі планування дисертації та під час її виконання. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею, виконаною на клінічному матеріалі. Дисертант Боднарчук О. В. проаналізувала досягну українську та іноземну літературу за темою дисертації. Автор особисто виконала інформаційно-патентний пошук, визначила науковий напрямок і методологію наукового дослідження, розробила дизайн дослідження, визначила мету і завдання дослідження. Дисертантка самостійно виконала відбір пацієнтів, провела клінічні, лабораторні, апаратні дослідження. Автор створила електронний реєстр обстежуваних, провела статистичний аналіз отриманих результатів, самостійно написала розділи та оформила рукопис дисертації. Разом із науковим керівником були сформульовані висновки та практичні рекомендації.

Матеріали усіх розділів дисертації були відображені у наукових статтях і тезах фахових журналів, вітчизняних і закордонних конференцій.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Результати дисертаційного дослідження Боднарчук О. В. мають достовірне теоретичне і практичне значення та сприяли перегляду патогенетичних механізмів виникнення ранньої преєклампсії у жінок, обтяжених загальним ожирінням і зниженим рівнем сироваткового загального вітаміну D. Розроблено та впроваджено в практичну медицину діагностичний комплекс, що включає визначення метаболізму ліпідів, показників гемостазу та спроможності ендотелію в організмі жінок з загальним ожирінням і ризиком виникнення ранньої преєклампсії. Розроблені практичні рекомендації щодо визначення персоніфікованої комплексної профілактики ранньої преєклампсії у жінок, обтяжених ожирінням і дефіцитом вітаміну D.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені до клінічної практики перинатального центру лікарні ім. М. І. Пирогова, у навчальний процес кафедр

акушерства та гінекології № 1 та № 2 Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому.

Дисертація Боднарчук О. В. на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням» викладена на 202 сторінках комп'ютерного тексту і складається зі вступу та розділів: огляду літератури, матеріалів і методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних 271 літературних джерел, із яких 24 - кирилицею, 243 - латиницею та 3 додатків. Дисертація ілюстрована 27 таблицями, 11 рисунками.

У «Вступі» представлено обґрунтування вибору теми наукового дослідження. Наголошено на актуальності теми, частоті прееклампсії у різних раїнах світу, сучасній класифікації, діагностиці, терапії. Виведено поняття «плацентарна прееклампсія», як наслідок «дефектної плацентації», і «материнська прееклампсія», що виникає у наслідок наявних серцево-судинних, метаболічних порушень в організмі матері. Розкрито зв'язок ранньої прееклампсії з порушенням ліпідного обміну, гіповітамінозом вітаміну D в організмі жінки тощо. У «Вступі» подано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; мета та завдання дослідження; об'єкт, предмет, методи дослідження. Ретельно описані наукова новизна, практичне значення отриманих результатів, особистий внесок здобувачки, апробація та публікації результатів, обсяг та структура дисертації.

Розділ 1 «Сучасні аспекти патогенезу, діагностики та профілактики перинатальної патології у вагітних жінок із ожирінням (огляд літератури)» розкриває глибину пошуку етіологічних чинників та патогенетичних механізмів виникнення гестаційних ускладнень і, як наслідок, перинатальної патології. Акцентована увага на значенні «гестаційної ендотеліопатії», як одного із важливих компонентів виникнення патологічного процесу судинної дисфункції хоріон-ембріонального/фетоплацентарного комплексів тощо. Окремим

підрозділом виділено матеріал під назвою «Ожиріння як фактор ризику розвитку преєклампсії». За даними науковців різних країн світу, гестаційні ускладнення у жінок з ожирінням виникають у близько 90% спостережень. Вивчається зв'язок між гестаційними ендотеліопатіями, патологічним процесом децидуалізації, інвазії трофобласта і гіповітамінозом стероїдного гормону вітаміну D. Обговорюється клінічний стан серцево-судинної системи та біохімічних показників крові вагітної як патогенетичних ланцюгів виникнення ранньої преєклампсії. Важливу творчу увагу автор надає темі сучасних аспектів профілактики розвитку преєклампсії у вагітних жінок з ожирінням. Ретельно описує значення застосування ацетилсаліцилової кислоти з метою профілактики виникнення преєклампсії та важливості до клінічних заходів.

За матеріалами розділу опубліковано 3 наукових робіт.

Розділ 2 «Матеріали та методи дослідження» розкрито у чотирьох підрозділах. Подані матеріали дизайну дослідження, загальної клінічної характеристики пацієнток; критерії включення і виключення пацієнток до груп обстежуваних. Наукову роботу виконували на клінічній базі кафедри акушерства та гінекології №2 ВНМУ ім. М. І. Пирогова - Вінницька обласна клінічна лікарня ім. М. І. Пирогова упродовж 2018 - 2023 рр. Окремим підрозділом традиційно ретельно описані лабораторні методи дослідження (рівня загального вітаміну D у сироватці крові, пренатальний скринінг, коагуляційної та антикоагуляційної ланки гемостазу, ендогліну, плацентарного фактору росту та металопротеїнази-9, ліпідного метаболізму (холестерину, тригліцеридів, холестерину ліпопротеїдів високої щільності, холестерину ліпопротеїдів низької щільності), лептину, адинопептину, глюкози, інсуліну та індексу інсулінорезистентності, мікроальбумінурії). Серед низки апаратних методів дослідження описані методики проведення ультразвукового та УЗ-доплерометричного дослідження, кардіотокографії та біофізичного профілю плода. Подані дослідження для оцінки ендотелій залежної вазодилатації судин. Окремим підрозділом описані методики статистичного аналізу.

Розділ 3 «Особливості метаболізму вітаміну D і клінічні характеристики вагітних жінок із ожирінням» у трьох підрозділах на 22 сторінках надає оцінку рівня вітаміну D у сироватці крові вагітних жінок із ожирінням, згідно якої лише 14,7% жінок, обтяжених ожирінням з основної клінічної групи, мали оптимальний рівень загального вітаміну D проти 92,3% даних контрольної групи. «Особливості соматичного та акушерсько-гінекологічного анамнезу жінок з ожирінням і нестачею або дефіцитом вітаміну D» пролягали у наявності поліморбідності (соматичної, гінекологічної). На особливу увагу заслуговують хронічна артеріальна гіпертензія (45,3%), тромботичний анамнез (16,0%), цукровий діабет (37,3%), тривалий менструальний цикл ($18,93 \pm 2,0$). Окремим підрозділом «Оцінка ризику розвитку ранньої прееклампсії у жінок із ожирінням I ступеня і дисбалансом вітаміну D» представлені результати дослідження маркерів гестаційної ендотеліопатії у пацієток із ожирінням і нестачею/дефіцитом вітаміну D. Результати різних термінів гестації мали відповідні діагностичні значення. Діагностична значимість була доведена і швидкості кровоплину в маткових артеріях у вагітних жінок з гіповітамінозом вітаміну D у підрозділі 3.3.2 «Аналіз кровотоку в маткових артеріях вагітних жінок із ожирінням I ступеня і зниженим статусом вітаміну D». Пренатальний скринінг у I триместрі констатував статистичні відмінності отриманих результатів між групами обстежуваних.

Результати розділу опубліковані у фахових журналах України.

Розділ 4 «Критерії для визначення предикторних маркерів ранньої прееклампсії у вагітних жінок із ожирінням і зниженням сироваткового рівня вітаміну D» представляє та доводить оцінку метаболізму ліпідів, глікемії та інсулінемії у обстежуваного контингенту. Встановлено статистично вірогідну відмінність сироваткового рівня глікемії, розподілу ТТГ за рівнем вітаміну D, інсуліну та інсулінорезистентності, загального холестерину та інших показників ліпідного обміну, гормонів жирової тканини (лептин, резистин, адипонектин). Окремим підрозділом висвітлено результати «Оцінки про- та антикоагуляційних ланок гемостазу у вагітних жінок із ожирінням I ступеня і зниженим статусом

вітаміну D». Цікавим є саме результат зниження рівня тромбоцитів у жінок з гіповітамінозом вітаміну D різного ступеня виразності уже в I триместрі, що має принципове діагностичне значення.

Результати розділу опубліковані у фахових виданнях України.

У Розділ 5 «Оцінка ефективності комплексної профілактичної терапії у пацієнок із ожирінням і зниженим статусом вітаміну D» описано клінічне обґрунтування превентивної розробленої і застосованої терапії. Вагітні жінки були розподілені на клінічні підгрупи в залежності від дози препарату вітаміну D на початку профілактичної терапії відповідно до рівня загального сироваткового вітаміну D. Аналіз клінічної ефективності знайшов підтвердження у показниках частоти та тяжкості гестаційних ускладнень таких, як: загроза передчасних пологів, гестаційна гіпертензія, преєклампсія, ранній токсикоз, дисфункція плаценти, анемія та інші. Окремо визначено значення показників даних УЗД, що доводять ефективність показниками кровоплину в артеріях пуповини, середній мозковій артерії, плацентографії тощо. Ефективність проведених заходів підтверджують і результати клінічної характеристики перебігу пологів, післяпологового періодів, стану новонародженого на 1 хвилині життя та перших днів. Ефективність терапії підтверджена і лабораторними показниками в динаміці спостереження.

Матеріали розділу подані у фахових журналах.

Розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» є глибоким аналізом зрілого науковця - клініциста проведених наукових досліджень за групами спостережень. Авторка підкреслила важливість теми профілактики виникнення гестаційних ускладнень та безпосередньо ранньої преєклампсії і перинатальної патології у жінок, що обтяжені соматичним захворюванням - загальним ожирінням, для наукової і практичної медицини (для лікарів акушерів-гінекологів, сімейної практики, репродуктологів та інш.). Дисертантка ретельно послідовно описала методи і методик, результати усіх зазначених клінічних, лабораторних, апаратних методів досліджень; провела статистичний аналіз, який довів ефективність розробленої та запропонованої комплексної етапної

профілактики ранньої прееклампсії у жінок, обтяжених загальним ожирінням і гіповітамінозом вітаміну D в залежності від рівнів зменшення вітаміну (нижче норми/ недостатність/ дефіцит) у сироватці крові та перинатальних ускладнень. Висновки дисертації базуються на результатах власних досліджень, чітко сформульовані та аргументовані. Практичні рекомендації чіткі та мають аргументоване практичне значення. Авторка Боднарчук О. В. дисертаційної роботи на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням» вдало структурно побудувала дисертацію, у якій логічно розв'язані завдання та досягнута мета.

Всі наукові положення та висновки повністю обґрунтовані, витікають зі змісту роботи, мають теоретичне і практичне значення. Розроблені діагностичні, терапевтичні заходи сприяють збереженню здоров'я матері і дитини. Робота викладена грамотною українською мовою.

Список літератури оформлений відповідно до існуючих вимог.

Достовірність результатів отриманих клінічних, лабораторних, апаратних досліджень підтверджено сучасними методами варіаційної статистики і не викликає сумніву.

8. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Аналіз дисертації Боднарчук О. В. на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням» дає підстави рекомендувати результати наукових досліджень у практичній медицині та у навчальному процесі кафедр акушерства та гінекології ЗВО України, післядипломного вдосконалення лікарів сімейної практики, акушерів-гінекологів.

9. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Зауважень не виникло щодо оформлення та змісту дисертації Боднарчук О. В. на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з

ожирінням» стосовно мети, завдань, висновків, змісту, оформлення, які б могли негативно впливати на загальний високий науково-методичний рівень, наукову та практичну цінність отриманих результатів.

Під час розгляду дисертації виникли окремі запитання переважно дискусійного характеру:

1. Ваші рекомендації щодо етапу передконцепційної підготовки до вагітності жінкам, обтяженим загальним ожирінням ?

2. Поясніть можливий зв'язок гіповітамінозу вітаміну D з ризиком виникнення інфекційних процесів нижніх статевих шляхів жінок, обтяжених загальним ожирінням ?

10. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

У дисертації Боднарчук О. В. на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням» відсутні порушення академічної доброчесності. Дисертація була піддана перевірці антиплагіатною програмою. Текст дисертації є оригінальним. У наукових публікаціях дисертантки не виявлено наявності порушення академічної доброчесності.

11. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Боднарчук Олесі Віталіївни на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням» відповідає встановленим вимогам та є завершеною науково-дослідною працею, що містить нове рішення актуальної проблеми сучасної медицини – зниження частоти та тяжкості акушерсько – перинатальних ускладнень шляхом оптимізації профілактики ранньої прееклампсії у вагітних жінок, обтяжених загальним ожирінням на підставі розроблених та впроваджених комплексних етапних персоналізованих діагностично - профілактичних заходів.

Вважаю, що за актуальністю, змістом, новизною наукових досліджень, теоретичною і практичною значимістю, рівнем методичного вирішення поставлених завдань та досягнення мети, вагомістю опублікованих за

матеріалами дисертації наукових праць та оформлення дисертація Боднарчук Олесі Віталіївни на тему: «Сучасні аспекти профілактики ранньої прееклампсії у жінок з ожирінням» повністю відповідає сучасним вимогам до дисертації доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 та вимогам до оформлення дисертації відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а Боднарчук Олеся Віталіївна заслужено заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент:

професор ЗВО кафедри акушерства та гінекології

Одеського національного медичного університету

доктор медичних наук

Валентина МІЩЕНКО